

KOMUNA E LIPJANIT 2017: PROBLEMET KRYESORE DHE TRENDET BUXHETORE

Hyrje

Në vitin 2013, fitues në garën për kryetar komune dhe asamble komunale kanë dalë Imri Ahmeti dhe Lidhja Demokratike e Kosovës (LDK), pas dy mandateve që kjo komunë qeverisej nga PDK.

Në zgjedhjet e kaluara komunale, kandidatët për kryetarë kanë dhënë premtime të cilat nuk bien nën kompetencat vetanake të komunave. Megjithatë, hulumtimet tregojnë se qytetarët e Kosovës kanë njohuri të mjaftueshme mbi ndarjen e kompetencave në mes të pushtetit qendror dhe lokal.¹ Mbi 95% e qytetarëve të Lipjanit besojnë që pushteti lokal mund t'i zgjidhë të gjitha apo disa nga probleme me të cilat ballafaqohen ata në komunën e tyre.²

Në hulumtimin e zhvilluar nga Instituti GAP në fund të vitit 2013, problemet kryesore në Komunën e Lipjanit kanë qenë: ndotja e lumit "Sitinca", mungesa e objekteve shkollore, gjendja e keqe e objekteve shkollore, mos mirëmbajtja e ndërtesave publike, mungesa e ngrohjes qendrore për ndërtesat kolektive dhe deponitë ilegale të mbeturinave dhe papastërtia në qytet.³

---

¹ Instituti GAP, Adresimi i Përgjegjësishë: Njohuritë e qytetarëve me kompetencat e komunave. Maj 2017. Burimi: <http://bit.ly/2os7GPU>

² Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim - UNDP, Mozaiku i Kosovës 2015, faqe 37. Burim: <http://bit.ly/2wkuTnr> (Hapur më 20 qershor 2017)

³ Instituti GAP, Komuna e Lipjanit: problemet kryesore dhe trendët buxhetor 2013, Burimi: <http://bit.ly/2rPFtF2>

Problemet aktuale në Komunën e Lipjanit

Ndotja e lumit "Sitnica"

Lumi kryesor që përshkon komunën e Lipjanit është "Sitnica". Në të derdhen disa lumenj të vegjël dhe përroska, burimi i të cilave është nga malet përreth. Më të rëndësishmet janë lumenjtë "Janjevka", "Zegorka" dhe "Gadimja". Gati të gjithë lumenjtë janë të ndotur. Ndotja shkaktohet nga hedhja e vazhdueshme e mbeturinave në shtratin e lumit si dhe nga derdhja e kanalizimeve përgjatë vijës së shtretërve të lumenjve. Edhe pse komuna gjatë këtij mandati ka ndërtuar dy kolektorë për rehabilitimin e ujërave të zeza (Kolektori I: Rehabilitimi i Rrjeteve të kanalizimeve në fshatrat Kraishtë, Ribar i Madh, Ribar i Vogël, Poturovc, Torinë, Dobrajë e Madhe, Llugë (kolektori përmbledhës), me gjatësi rreth 6,600 metra dhe Kolektori II: Rehabilitimi i kanalizimit në fshatin Bujari (kolektor përmbledhës për kanalizimet e Smallushës, Qollapek, Marec, Gllavic, Llugaxhi dhe Kojskë), me gjatësi 8,000 metra), në mungesë të impianteve derdhja e këtyre ujërave bëhet në lumin "Sitnica".

Mungesa e ujit të pijes nëpër fshatra

Edhe pse komuna ka ri-funksionalizuar ujësjellësin në fshatrat Magurë, Janjevë dhe Medvec, banorët e këtyre fshatrave ankohen për mungesë të ujit të pijes. Në komunën e Lipjanit ka akoma fshatra që nuk janë të përfshira në rrjetin e ujësjellësit si Topliqani, Grackë e vogël, Kraishta, Zllakuqan, Krojmir, Rusinovc, etj.

Vonesa në funksionimin dhe parregullsitë në zonat ekonomike

Komuna e Lipjanit ka të shpallura katër zona ekonomike. Zona ekonomike industriale Lipjan – QMI në sipërfaqe prej 87 hektarësh, Zona ekonomike "Parku Industrial" në Kerqevë në sipërfaqe prej 139 hektarësh, Zona Mikse R120 në sipërfaqe prej 61 hektarësh, dhe Zona e Aeroportit (ZE – A), 190 hektarësh. Në zonën ekonomike "Parku Industrial" në Kerqevë, ka pasur vonesa për licencimin e kësaj zone nga Ministria e Tregtisë dhe Industrisë, për arsye se legjislatura e kaluar ka paraparë shndërrimin e tokave private në zona ekonomike. Andaj, për këtë arsye është dashur të rikthehet në kuvend komunal vendimi i marrë i asaj kohe që shndërrimi i tokës në zonë ekonomike të bëhet vetëm në toka komunale, siç parashihet edhe me ligj. Kjo zonë, në maj të 2017, ka marrë pëlqimin e MTI-së, e cila në bashkëfinancim me komunën do të investojë në ndërtimin dhe funksionalizimin e kësaj zone. Ndërsa, në zonën ekonomike QMI ka parregullësi në zbatimin e kontratës. Ka toka të cilat i janë dhënë në shfrytëzim investitorëve privat, të cilët nuk kanë investuar fare në këtë zonë siç është paraparë në kontratë. Andaj komuna është detyruar të ndërmarrë hapa për rikthimin e këtyre tokave.

Mos mirëmbajtja e ndërtesave publike

Në qendër të qytetit të Lipjanit, përgjatë rrugës kryesore "Lidhja e Prizrenit" dhe në zonën "Adem Jashari" ekzistojnë disa ndërtesa publike të ndërtuara para viteve '90-ta. Këto ndërtesa nuk janë gëlqerosur asnjëherë pas periudhës së luftës, po ashtu nuk kanë ndriçim të jashtëm apo ndriçim në shkallët e brendshme. Dritaret e korridoreve dhe të shkallëve vërehen të thyera. Banorët në këto ndërtesa kanë shfrytëzuar edhe hapësirat e jashtme, ballkonet, për t'i shndërruar ato në dhoma duke e prishur kështu strukturën e ndërtesës. Njësoj është gjendja me ndërtesën në kryqëzimin e rrugës Magurë – Medvec.

Fushave që komuna duhet t'u kushtojë vëmendje

Gëlqerosja e ndërtesave të vjetra

Qendra e qytetit të Lipjanit përshkohet me disa ndërtesa të stilit të vjetër të cilat në masë të madhe janë të shkatërruara. Kjo pamje shëmton pasqyrën e qytetit dhe kështu autoritetet komunale do të duhej në katër vitet e ardhshme të parashohin mundësinë e gëlqerosjes së këtyre ndërtesave ose izolimit me qëllim të përmirësimit të pamjes së qytetit.

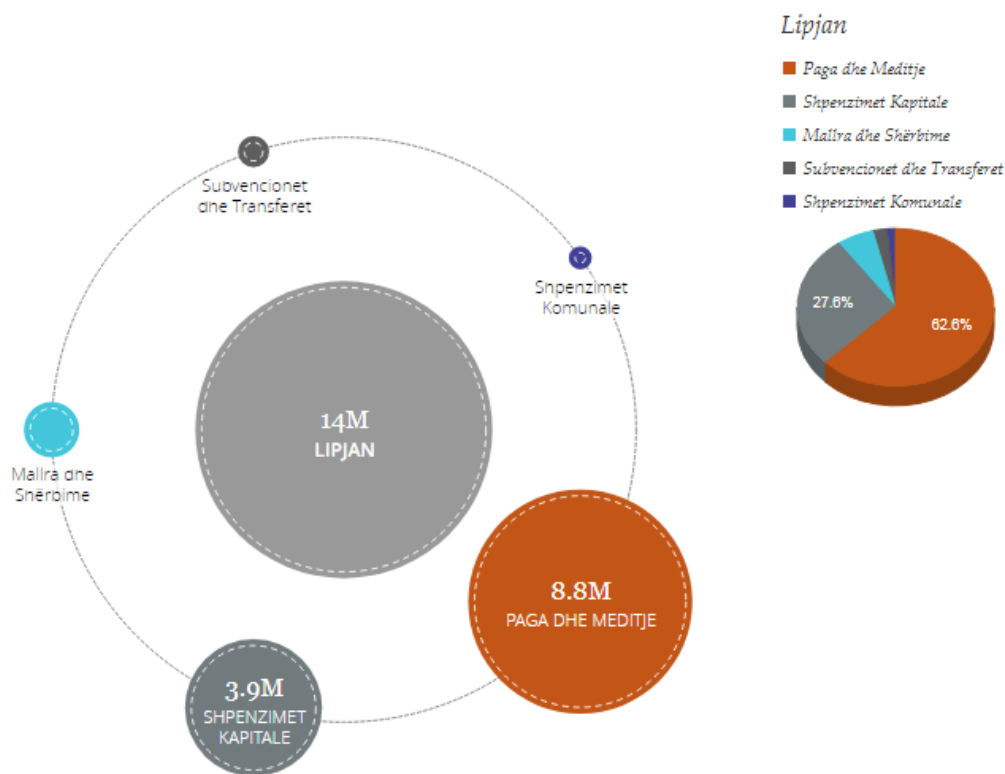
Trendet buxhetore në Komunën e Lipjanit (2017)

Komuna e Lipjanit në vitin 2017 ka planifikuar 14 milion euro buxhet.⁴ Përveç planifikimit të rregullt buxhetor Komuna e Lipjanit ka bartur edhe rreth 758 mijë euro nga të hyrat vetanake të vitit të kaluar, ndërsa në vitin 2013 ishin bartur 249 mijë euro. Krahasuar me vitin 2013, Komuna e Lipjanit ka pasur një rritje buxhetore prej 2 milion euro. Rritja e buxhetit krahasuar 2017 me kohën e zgjedhjeve të fundit (2013) është bërë në kategorinë e pagave, investime kapitale dhe mallra dhe shërbime. Kategoria e pagave dhe mëditjeve është rritur nga 6.7 milionë euro më 2013 në 8.8 milionë euro më 2017. Ndërsa në kategorinë e investimeve kapitale në 2017 Lipjani ka në dispozicion rreth 3,9 milionë euro apo 7% rritje të buxhetit krahasuar me vitin 2013.

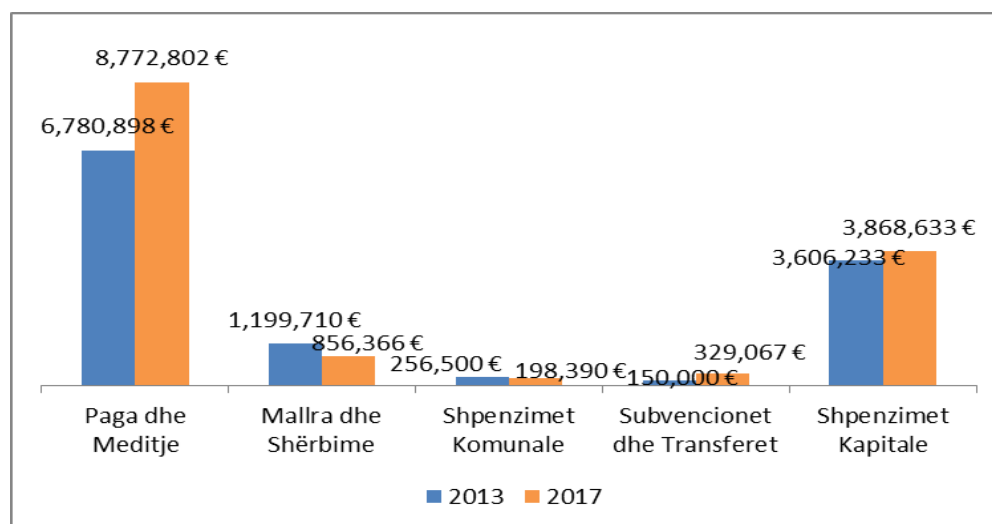
⁴ Shih për më shumë platformën buxhetore të Institutit GAP në <http://bit.ly/2rPLsJĚ>

Figura nr.1: Buxheti i Komunës së Lipjanit 2017

Komuna e Lipjanit vazhdimisht ka pasur një dominim të shpenzimeve në paga dhe trendi ka shkuar në rritje, përderisa investimet kapitale kanë pasur lëvizje të ndryshme. Ndërsa krahasuar me vitin 2013, numri i të punësuarve në Komunën e Lipjanit është rritur për 25 persona në vitin 2016. Përveç numrit të rregullt të punëtorëve, në komunë janë punësuar 23 persona me kontratë për shërbime të veçanta gjatë vitit 2016.

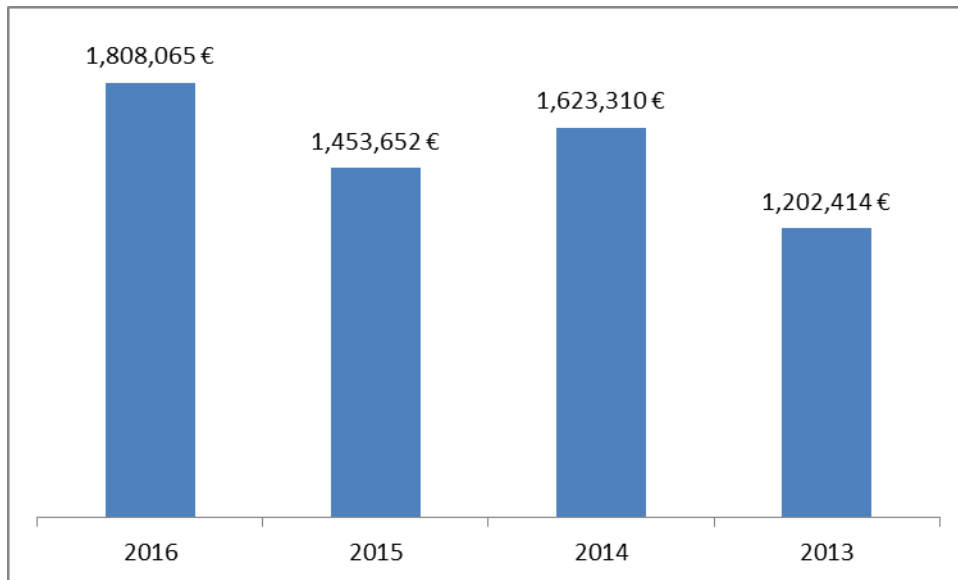
Figura nr.2: Trendët buxhetore në Komunën e Lipjanit 2013-2017

Komuna e Lipjanit në vitin e fundit (2016) ka rritur në mënyrë të ndjeshme nivelin e të hyrave komunale. Gjatë këtij viti janë realizuar 1.8

milione euro të hyra, apo rreth 355 mijë euro më shumë se gjatë periudhës së njëjtë të vitit 2015.

Figura nr.3: Të hyrat komunale 2013-2016

Burimi: Zyra e Auditorit të Përgjithshëm

Rekomandime

Duke u bazuar në problemet kryesore, fushat të cilat kërkojnë vëmendjen e Komunës dhe trendet buxhetore, Instituti GAP rekomandon që qeverisja e komunës e dalë nga zgjedhjet lokale të 2017 të ndërmerr këto veprime:

- Komuna e Lipjanit duhet të investojë në zgjidhjen e problemeve nga ujërat e zeza, veçmas shmangien e derdhjes së tyre në lumin e qytetit.
- Komuna e Lipjanit duhet të gjejë burime të reja të ujit dhe shpërndarjen e rrjetit të ujësjellësit në fshatra.
- Komuna e Lipjanit duhet të finalizojë investimet e nisura në zonën ekonomike të qytetit dhe të mundësojë funksionimin gradual të kësaj zone.
- Komuna e Lipjanit duhet të shohë me prioritet rregullimin e pamjes së qytetit, veçmas gëlqerosjen e ndërtesave të vjetra në qytet.
- Komuna e Lipjanit duhet t'i rrisë të hyrat komunale në kategorinë e shfrytëzimit të hapësirave publike ngase nga kjo kategori kjo komunë ka pak të hyra, ndonëse hapësirat publike të shfrytëzuara nga lokalet hoteliere në vitet e fundit kanë pasur rritje.

INSTITUTI GAP
GAP INSTITUTE

Instituti GAP është think-tank i themeluar në tetor të 2007 në Kosovë. Qëllimi kryesor i GAP-it është të tërheq profesionistë për të krijuar një ambient të zhvillimit dhe hulumtimit profesional, që haset në institucione të ngjashme në shtetet perëndimore. Kjo gjithashtu u ofron mundësi kosovarëve për hulumtimin, zhvillimin dhe implementim e projekteve me qëllim të avancimit të shoqërisë kosovare. Prioritet për këtë Institut është mobilizimi i profesionistëve në adresimin e sfidave ekonomike, politike dhe sociale të vendit. Qëllimet kryesore të GAP-it janë të mbush zbrazëtitë në mes të qeverisë dhe qytetarëve, si dhe të mbushë zbrazëtitë në mes të problemeve dhe zgjidhjeve.

Ky projekt mbështetet nga:

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world